

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 124/2019-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Balážom, Na Bystričku 14A, Martin, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Ncb 9/2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Balážom, Na Bystričku 14A, Martin, ktorou namieta porušenie základného

práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Ncb 9/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka je stranou v konaní vedenom Okresným súdom Martin (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 Cb 67/2018 v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti žalovanej (obchodná spoločnosť AFG s. r. o.) domáha určenia neplatnosti rozhodnutí spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným prijatých formou „*per rollam*“ (ďalej len „predmetná vec“).

3. Dňa 27. júna 2019 podala sťažovateľka v predmetnej veci proti konajúcej zákonnej sudkyňi Mgr. Kataríne Janotovej (ďalej len „zákonná sudkyňa“) námietku zaujatosti (ďalej len „námietka zaujatosti“). Námietku zaujatosti sťažovateľka odôvodnila tvrdeniami o vzťahu zákonnej sudkyne k substitučnej právnej zástupkyňi žalovanej – advokátke [REDACTED].

4. Krajský súd v napadnutom konaní rozhodol o námietke zaujatosti sťažovateľky po jej predložení okresným súdom v súlade s § 54 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) uznesením sp. zn. 13 Ncb 9/2019 z 10. júla 2019 (ďalej len „uznesenie z 10. júla 2019“) tak, že zákonná sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 17 Cb 67/2018.

5. Podľa sťažovateľky krajský súd vychádzal z vyjadrenia zákonnej sudkyne a zohľadnil jej tvrdenie, podľa ktorého sa necíti byť zaujatá. Pri skúmaní objektívnej stránky nestrannosti zákonnej sudkyne v predmetnej veci krajský súd podľa sťažovateľky verdikt o neexistencii dôvodov na vylúčenie zákonnej sudkyne vyhodnotil nedostatočne, keďže vo svojom rozhodnutí nevyhodnotil a neskúmal tvrdenia uvedené v námietke zaujatosti.

6. Sťažovateľka v námietke zaujatosti poukazovala na blízky vzťah zákonnej sudkyne k substitučnej právnej zástupkyňi žalovanej. V konkrétnostiach zdôraznila, že substitučná právna zástupkyňa žalovanej pôsobila v rokoch 2004 až 2013 na okresnom súde v pozícii vyššej súdnej úradníčky a pracovala aj pre zákonnú sudkyňu. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že kolegiálne vzťahy môžu mať rôznu intenzitu a pri ich vyššej intenzite vyvolávajú pochybnosti o zachovaní prirodzenej schopnosti sudcu riešiť prípad nezaujato.

7. Krajský súd k dôvodom uplatnenej námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, ktoré sú opísaním situácií zo 16. mája 2019 a 6. júna 2019, sťažovateľke vo svojom rozhodnutí vytýka, že neuvádza, kedy sa o uvádzanom dôvode vylúčenia dozvedela, aby preukázala zachovanie lehoty siedmich dní na uplatnenie námietky zaujatosti. Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôrazňuje, že *„všetky opísané skutočnosti v námietke zaujatosti zo dňa 27.06.2019 boli opísané tak ako sa uskutočnili v časovom slede, sťažovateľka a jej právny zástupca považujú za rozhodujúce zistenie ohľadom zaujatosti sudkyne pracovné zaradenie právnej zástupkyne... teda kolegiálny vzťah, ktorý pochybnosti o zaujatosti sudkyne podložil do takej miery novými skutočnosťami, že to následne odôvodňovalo podanie námietky vo veci zaujatosti sudcu a vytvorilo celistvý obraz – tzv. ucelenú reťaz odôvodňujúcu vylúčenie sudkyne Mgr. Kataríny Janotovej z prejednávania a rozhodovania...“*.

8. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, uznesenie krajského súdu z 10. júla 2019 zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľke prizná náhradu trov konania.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. V súlade s § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd (odsek 2). Ústavný súd neodmietne prijatie

ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa (odsek 3).

III.

15. Podľa sťažovateľky je postup krajského súdu v napadnutom konaní nedostatočný, keďže vychádza z vyjadrenia zákonnej sudkyne o tom, že sa necíti byť zaujatá, a pri skúmaní objektívnej stránky veci krajský súd nevyhodnotil a neskúmal tvrdenia uvedené v námietke zaujatosti.

16. Ústavný súd v kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva rozdelenie systému ústavnej ochrany základných práv a slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd, právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

17. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

18. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny (ako aj jemu zodpovedajúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49

a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

19. Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie (proti rozsudku súdu prvej inštancie) možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

20. Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

21. Z uvedených skutočností vyplýva, že platná právna úprava civilného konania poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci sudcom, ktorý mal byť z jej prejednávania vylúčený, a to (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) prostredníctvom odvolania, resp. dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci. Za daných okolností sa preto ústavná sťažnosť sťažovateľky podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorej podstatou je jej výhrada, že postup krajského súdu pri rozhodovaní vo veci námietky zaujatosti nebol ústavne súladný, javí ako predčasná, keďže v ďalšom priebehu konania v jej veci môže postupovať už uvedeným spôsobom a (aj na základe argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti) domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V okolnostiach posudzovanej veci teda existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), v ktorého právomoci je poskytnúť ochranu tým právam sťažovateľky, ktorých porušenie namieta v ústavnej sťažnosti.

22. Na účely čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 49 a nasl. CSP pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia príslušného súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným

mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania (stranám sporu) alebo k ich zástupcom (IV. ÚS 26/04).

23. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje aj na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého *„je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmavania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci... a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“*

24. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých sa *inter alia* uvádza: *„Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania... posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“*

25. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) dôvodom na podanie odvolania [§ 365 ods. 1 písm. c) CSP], prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj na podanie

dovolania [§ 420 písm. e) CSP (m. m. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)].

26. Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľky nemá dostatok právomoci na meritórne preskúmanie jej argumentácie smerujúcej proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní rozhodujúceho vo veci ňou podanej námietky zaujatosti zákonnej sudkyne (m. m. IV. ÚS 584/2013, IV. ÚS 729/2013, IV. ÚS 797/2013, I. ÚS 410/2016, I. ÚS 507/2016, II. ÚS 266/2019, IV. ÚS 5/2019).

27. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby sporová strana domáhajúca sa ochrany svojich základných práv sama rozhodla o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy nepochybne vyplýva, že pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu musí strana konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú jej dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je podaná predčasne, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie ako neprípustnej.

28. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (uplatnením zásady *ratione temporis*) ako neprípustnú.

29. Odmietnutím ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2019

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu